

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autorka práce: Bc. Martin Vigner

Název práce: „Začleňování osob po výkonu trestu do společnosti“

Autorka posudku: Mgr. Eva Hejzlarová, Ph.D.

Diplomová práce Martina Vignera s názvem „Začleňování osob po výkonu trestu do společnosti“ zpracovává důležité téma na pomezí veřejné politiky a sociální práce. Autor se jednoznačně výborně orientuje v tématu a je patrné, že diplomové práci věnoval značné úsilí. Z hlediska základního řemesla – struktura diplomové práce, postup při řešení problému, vymezení teoretických, meritorních a metodologických opor je diplomová práce zvládnutá. Dílčím aspektům diplomové práce se věnuji níže.

Název diplomové práce je výstižný, **téma** je rovněž veřejněpoliticky relevantní a neutřelé, **struktura** diplomové práce je logická a přehledná.

Cíle jsou formulovány v textu („zjistit, co zažívají lidé po výkonu trestu, kteří jsou propuštěni z vězení“ a „pojmenovat problémy, životní situace a potřeby osob po VTOS a to jak pohledu této sociální skupiny, tak i z pohledu lidí, kteří pracují v podpůrných službách“), jejich vazba na vydělené výzkumné otázky není zcela těsná (ale zároveň ani náhodná). **Výzkumné otázky** jsou: (1) Které oblasti reintegrace osob po VTOS do společnosti jsou nejvíce problematické? (2) Které záležitosti mohou odsouzení řešit již během výkonu trestu a jak to ovlivní jejich situaci po VTOS? (3) Jaké povědomí o službách postpenitenciární péče mají osoby po VTOS a nakolik tyto služby využívají? Celek cílů a výzkumných otázek nehodnotím jako propracovaný a vnitřně konzistentní (v tom smyslu, že by tvořil pomyslnou a jednoznačnou „kostru“ diplomové práce), zároveň výzkumné otázky míří správným směrem.

V kapitole **metodologie** autor zdůvodňuje volbu kvalitativního výzkumného přístupu a designu případové studie a pečlivě a detailně seznamuje čtenáře se svými rozhodnutími a průběhem sběru dat, což oceňuji. Velmi kladně hodnotím i tabulku č. 3 (jakkoli reálně o tabulku nejde), kde autor transparentně představuje kategorie a kódy. K této kapitole bych měla jen drobnou výhradu týkající se absentujících explicitně zmíněných limitů výzkumu, reflexe výzkumnické pozice (souběh pracovníka centra a výzkumníka a z toho vyplývajících dilemat) a etických souvislostí.

Kapitola 4 je věnována **teoretickým východiskům** diplomové práce – autor v ní prokazuje velmi dobrou orientaci v problematice týkající se osob ve výkonu trestu a jejich propuštění na svobodu, představuje zde zároveň svou hlavní oporu v podobě predikčního nástroje SARPO. Přísně vzato nejde o teoretické ukotvení, ovšem to nevnímám jako zásadní překážku. Stejně vysoko hodnotím i věcnou obeznamenost s tématem, kterou autor demonstruje v kapitole 5.

Strukturace kapitoly 6, která shrnuje empirická zjištění, je logická a informativní – autor pracuje se zjištěními z rozhovorů spíše kazuisticky, ale to není vzhledem k ambicím diplomové práce na závadu; v textu jsou hojně užívány citace z rozhovorů (možná až přes míru, neboť se tak upozaduje autorova vlastní analytická a interpretační práce). V následující kapitole 7 pak autor vztahuje zjištěné poznatky k výzkumným otázkám, v závěru jsou pak hlavní zjištění vhodně shrnuta.

Formální náležitosti jsou na podprůměrné úrovni. V diplomové práci se pracuje se zkratkami, které předtím nejsou vysvětleny (např. „TČ“ na s. 10, které lze z kontextu dobře odvodit, ale i „IKSP“ na téže stránce, který už je potřeba googlovat), překlepů je více, než by být muselo (např. „zkoumá okolností života“ s. 16), občas se objeví chyby ve formátování (viz poslední odstavec na s. 38), významně rozšířené jsou chyby v interpunkci. Diplomová práce pracuje se 43 zdroji, což je adekvátní počet.

Velkým limitem diplomové práce je **jazyk**. Ten bohužel není tak přesný, aby umožnil vystihnout záměr autora tak, aby byl výsledek jednak snadno srozumitelný (to by byla ale menší potřeba) a jednak vždy nejprůhlednější (to je podstatnější). Dobře to ilustruje už první odstavec diplomové práce: „V historii naší země lze pozorovat, že ne vždy kdo byl označený za vězně, musel do této sociální skupiny nutně spadat. Mám na mysli kvalifikaci trestného činu a sociální zázemí takového člověka. Myslím tím politické procesy v 50. letech 20. století a procesy s tzv. disidenty v 70. a 80. letech 20. století v době, kdy vedoucí silou ve společnosti byla komunistická strana a bohužel co bylo trestné bylo dosti relativní. Nyní je situace samozřejmě jiná a do vězení by se podle hodnot naší demokracie měli dostávat jen lidé, kteří tam opravdu patří.“ (s. 9) V jednom odstavci se zde velmi rychle pojedná téma vězňů jako sociální skupiny (jsou vězni /homogenní/ sociální skupinou?), trochu komplikovaně je provedeno vymezení vůči minulosti, a v poslední větě se odhalí nereflektovanost autorova přístupu: je nějaké univerzální pravidlo, jací lidé patří do vězení a jací ne? Není to tak, že tato pravidla si každá společnost průběžně definuje, a nutně i mění? Tento nešvar pak provází celou práci.

Za klady předložené diplomové práce považuji vynikající orientaci autora v tématu a množství energie jí věnované. Za slabiny lze označit dílčí a výše uvedené nedostatky: „nedomykavost“ cílů a výzkumných otázek, některé chybějící části v metodologii a formální a jazykové prohřešky. Jedná se na jednu stranu o dílčí oblasti, na druhou stranu pak jejich součet vychází tak, že si lze představit ještě hlubší ponor do tématu a jednoznačněji prezentovanou akademickou reflexivitu. Diplomovou práci Bc. Martina Vignera rozhodně **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit známkou „D“.

Možné otázky k obhajobě:

- Jak lze vysvětlit rozdíly v činnosti kurátorů v různých regionech? Co by v této oblasti mohlo vést k nápravě, a možná i lepší reintegraci osob vracejících se z výkonu trestu?
- Jaká veřejněpolitická opatření by podle Vás mohla nejvíce pomoci ke zlepšení situace, tj. k reintegraci a snížení míry recidivy?

V Praze dne 9. června 2021

Mgr. Eva M. Hejzlarová